

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 21.

Stockholm den 27 Maj 1909.

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år .. kr. 4: 50 1/2 år .. kr. 2: 50 3/4 .. " 3: 50 1 .. " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonnspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	--	---

Kvinnliga yrkesidkare i Göteborg.

I.

Elisabeth Bastholm.

ELISABETH BASTHOLM.

Då den på 1880-talet startade Göteborgs Paramentverkstad på grund af ogynnsamma omständigheter måste upplösas, fick fröken Bastholm den idé att ensam upptaga det nedlagda arbetet.

Under en tillfälligtvis genomgången kurs i konst-sömnad vid Handarbetets Vänner i Stockholm hade hon funnit sig sär-

skildt tilltalad af den kyrkliga textila konsten, hvil-
kens djup och mystik ju inger ett helt annat intresse
än vanliga lyxarbeten, låt vara af än så konstnärlig
rang.

Genom ett litet bidrag af 250 kronor från den
upplösta Paramentföreningens kassa sattes fröken Bast-

holm i tillfälle att göra en resa till Neuendettelsau
vid Nürnberg, en af de mest berömda parament-
anstalterna i Tyskland, från hvilken altarpnydnader
utgått till nära 2,000 kyrkor.

Här arbetades strängt, minst 10 timmar om dagen.
Eleverna voro af den mest olika nationalitet, men
alla eldades af den konstnärlighet och hängifvenhet
för uppgifterna, som besjälade anstaltens ledare. På
6 månaders arbete följde 1 månads studieresor —
till Eisenbach, Dresden och Herrnhut. På sistnämnda
plats gästade fröken Bastholm den framstående para-
menttecknaren professor Beck, från hvilken tusentals
kompositioner äro utgångna. Dessa utmärka sig så-
som synnerligen lätt utförbara i sömnadssättet, äro
kraftigt, vackert och så att säga barnsligt religiöst
tänkta, men lida af en viss enformighet och visa
brist på teknisk utbildning. Emellertid har Beck
varit en kraftig banbrytare på sitt område. Hans
förfnämsta kompositioner förekomma i domen i
Schwerin och bestå af en praktfull samling ante-
pendier i kyrkoårets fem färger.

Hemkommen efter denna resa var det som fröken
Bastholm begynte sin verksamhet. Det var år 1899.
Alldeles ensam, utan något så att säga officiellt upp-
drag — om än i tysthet påstött — utan stödet af

Promenaddräcker och Kappor

Vid behof af dessa artiklar rekommendera vi en mycket god mellangre af 1:ma svenska och engelska tyger, solidt svenskt arbete efter bästa utländska modeller. OBS! Med detta goda fabriksprisbillighet finnes ingen konkurrens.

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

G. Holmbloms

vare sig styrelse eller förening och i saknad af enskild förmögenhet öppnade hon nu *Paramentverkstaden i Göteborg*.

Länge lät icke den första beställningen vänta på sig.

— Hur väl minns jag icke då denna kom och med hvilken glädje jag sydde det enkla antependiet — det var till någon liten kyrka i Skåne — berättar fröken Bastholm. — Till och med på skyngket, hvori det nedlades i lådan, broderade jag, för att det skulle se genomgående pryddigt ut. Nu begagnas domestik till 17 öre metern som omslag, utan att det förses med så mycket som en fäll en gång.

Efter ett års tid voro arbeten utförda för 5 kyrkor.

En kortare resa till Berlin med studier i Gewerbe-Museum afbröt de nu rätt arbetsamma år som följde, då beställningar inkommo tätt på hvarandra.

Så år 1906 sökte och erhöll fröken Bastholm ett stipendium af k. Kommerskollegium såväl som af Göteborgs Handtverks- och Industriförening. Dessa satte henne i tillfälle att göra en lång och grundlig studieresa till Köln, Nürnberg, München och Wien. Äfven Neuendettelsau besöktes för några veckor. I Wien lyckades fröken Bastholm efter stora ansträngningar och endast med svenska konsulatets bemedling få tillträde till en större industriskola, där tillfälle gafs att se och studera häpnadsväckande sköna saker i guldbroderi. Arbetena kallas betecknande nog för »Nadelmalereien».

Sommaren samma år — före utresan — utställde fröken Bastholm i Göteborg jämte en del andra

paramenta äfven den då fullbordade biskopsskruden för det nybildade Luleå stift — »ett mästerstycke i paramantik», som det kallades af konstbedömare på platsen.

Kåpan, som till utseende och material betydligt afvek från förut befintliga, var af purpurbrokad med invälda kyrkliga symboler. Framtill voro två bårder i rikt broderi, komponerade i gotisk stil med rosor, liljor och törne, hvilka symboler också förekommo på mitran. Äfven kräkkan levererades af fröken Bastholm. Den var utförd af förgyllt silfver och ebenholts och skilde sig genom originella detaljer från dem man förut sett. Samtliga ritningar voro utförda af fröken Gisberg.

Många beställningar till norrländska kyrkor, hvarelst Pajala, Ytterhogdal och Dorothea, såväl som till kyrkor i Skåne, bevisa att intresset för paramantikens sköna konst vaknat i såväl norr som söder af vårt land.

På sista tiden har fröken Bastholm fullbordat två mässkrudar till Karl Johans-kyrkan i Göteborg och är f. n. sysselsatt med paramenta för den nyinvigda Vasakyrkan därsammastädes.

Hvar och en förstår lätt, att till den punkt fröken Bastholm hunnit når man icke utan efter mycket famlande och sökande, stora ansträngningar och tålmodiga försök om och om igen. Att ensam och utan föregående erfarenhet företaga sig att skapa en paramentverkstad för västra Sverige, hvilken efter endast 10 års arbete nått en sådan utveckling, som den har, vittnar om stor energi och stor kärlek till det föresatta målet.

MARIA HOLMSTRÖM.

Hur aktas den högre kvinnobildningen i vårt land?

Det är en sedan gammalt känd sak, att svenska staten ej ansett sig skyldig att sörja för de kvinnliga medborgarnas bildning på samma sätt som för de manligas. Än i dag äger staten endast en högre flickskola, statens Normalskola för flickor, under det att s. k. allmänna läroverk för gossarnas undervisning finnas i stor mängd. Någon ersättning har dock legat däri, att staten på senare år mera frikostigt understödt de privata elementarskolorna för flickor, hvilka ensamma och under stora ekonomiska svårigheter måst sörja för den svenska kvinnliga ungdomens undervisning utöfver folkskolans mått.

Till innevarande års riksdag har framlagts en kungl. proposition om ökade anslag till flickskolorna, särskildt för att kunna bereda deras lärarinnekår dragligare villkor. Man skulle väntat, att den riksdag, som gifvit kvinnorna ökade kommunala rättigheter samt tillträde till ett flertal ämbeten, och främst

den kammare, som utan diskussion antagit förslaget om kvinnans politiska rösträtt och valbarhet, skulle behärta det viktiga krafvet om tillgodoseende af den kvinnliga ungdomens undervisning. Men hvad sker? Just den nyss nämnda kammaren beslutar, att anslag till högre flickskolor skall beviljas »endast under förutsättning af bifall till förslagen angående högre folkskolor och kommunala mellanskolor». Om sålunda medkammaren ej kan ansluta sig till förslaget om en ny, betydelsefull skolreform blott några få år efter en annan genomgripande förändring inom vårt undervisningsväsende, så skall staten ej göra något för den högre undervisningen af vårt lands kvinnliga ungdom. Ligger ej en oerhörd orättvisa i denna tankegång: Om Första kammaren ej antager förslaget till mellanskolor (i hvilka både gossar och flickor kunna föras till realskoleexamen), så skall staten ej gifva något understöd till kvinnlig undervisning utöfver folkskolans mått? Om Andra kam-

maren endast villkorligt utlofvat understöd till enskilda goss-skolor, kunde man möjligen förstätt saken, ty för gossar ger staten i alla fall tillfälle till fortsatt undervisning, — ehuru det nog blefve skäligen trångt i de allmänna läroverken, om med ens de enskilda goss- och samskolorna upphörde, — men att dessutom sätta hela den högre flickskoleundervisningen på spel, det kan ej annat än väcka stor förundran. Hvilken bråkdel af landets kvinnliga ungdom kunde väl mottagas i statens Normalskola för flickor?

Faran afvärjdes ju, genom att Första kammaren icke ville äfventyra den högre flickskolebildningen, utan därför biföll förslagen till en skolreform, som den kanske eljest ej velat främja. Men för oss kvinnor står kvar som ett outplånligt minne af skoldebatten i den svenska riksdagen anno 1909, att den högre skolbildningen för den blifvande svenska kvinnan, för henne, som skall beredas att med insikt och ansvarskänsla taga emot nya rättigheter och därmed nya plikter, den spelar för ett stort antal af herrar politici en mycket underordnad roll, om den ock i nödfall kan vara lämplig som — — — tumskruf.

T. K.

Skolfrågornas slutliga afgörande inför riksdagen.

I anslutning till det af riksdagens särskilda skolutskott uppgjorda sammanjämningsförslaget rörande de kommunala mellanskolorna ha nu båda kamrarna fattat sitt definitiva beslut i frågan. Vid sammanjämnningen stannade utskottet angående statsanslagen till högre folkskolor och kommunala mellanskolor vid Andra kammarens uppfattning, i fråga om bestämmelser om statsunderstödda enskilda läroanstalter vid Första kammarens, och detta utskottets förslag har nu antagits af båda kamrarna. Frukten för att de enskilda statsunderstödda läroverksanstalterna skulle komma att få sitta emellan för den nya skolreformens skull har således dess bättre visat sig öfverflödig.

Angående eforalstyrelsens befogenhet att ha uppsikt öfver kristendomsundervisningen hade utskottet såsom sammanjämnning föreslagit, att biskoparna skulle ha inspektionsrätt vid högre flickskolor samt enskilda och kommunala mellanskolor, däremot icke vid högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier. Detta förslag antogs af Första kammaren, Andra kammaren afslog emellertid sammanjämnningen med 104 röster mot 99.

De e. o. skrifbiträdena i statens ämbetsverk. Hr Lindhagens interpellation, huruvida en fastare ordning för skrifbiträdenas ställning i ämbetsverken vore att vänta till nästa riksdag, besvarades på onsdagen förliden vecka af finansministern. Med anledning af 1906 års riksdags-skrifvelse hade utredning verkställts och förelegat färdig vid förra årets slut, men måste undergå ytterligare gransk-

ning. Tal. ansåg sannolikt, att riksdagen vid behandling af stat för ett verk skulle nästa år få fastställa grunderna för detta verks skrifbiträden, som sedan följande år kunde tagas till norm för andra verks. Hr Lindhagen tackade för svaret och uttryckte förhoppning, att man allvarligt skulle gripa sig an med tryggande af dessa illa lönade statstjänare. Debatten var därmed avslutad.

Biografkontrollen. Riksdagens båda kamrar ha bifallit hr Clasons och hr Hellgrens m. fl. af Första tillfälliga utskottet tillstyrkta motioner om att riksdagen ville i skrifvelse till K. M:t anhålla, att K. M:t efter verkställd utredning måtte utfärda effektiva föreskrifter till förebyggande af det skadliga inflytandet af biografföreställningar, särskildt på den uppväxande ungdomen i vårt land, samt i den mån riksdagens medverkan kräfvades till riksdagen göra de framställningar, som häraf kunna föranledas.

Det tyska kvinnoförbundet.

Bref från Berlin.

Många svenska läsarinnor veta säkerligen hvad den engelska "primrose-league" är, om det tyska kvinnoförbundet hafva de däremot kanske aldrig hört talas. Det stiftades också först i februari detta år. Initiativet till denna sammanslutning togs icke af kvinnorna själfva utan af män, parlamentsmedlemmar, tillhörande olika politiska partier, endast med undantag af socialdemokratien. Ordförande i förbundet blef fru Marie von Alten. Tyska rikets föreningslag, hvilken antogs förlidet år, tillåter hvarje kvinna, som fyllt 18 år, att vara medlem i politiska föreningar; detta hade dessförinnan varit förbjudet. Det kämpades mycket om denna lag. De som ansågo, att endast de socialdemokratiska kvinnorna skulle begagna sig af den medgifna rättigheten fingo icke orätt. Ty med undantag af dem och de så kallade "Frauenrechtlerinnen" har det visat sig, att den tyska kvinnan i det stora hela icke brytt sig stort om politiken. Det finnas de, som äro stolta öfver att ej ens läsa tidningarna. "Politiken fördärfvar karaktären, den är männens affär och angår oss icke. . . ." Sådana omdömen kan man ännu få höra, icke blott från männens utan äfven från kvinnornas sida.

Och detta säges af människor, som i den preussiska drottningen Louise se ett slags nationalhelgon. Denna morfarsmor till den nuvarande svenska drottningen tog icke allenast af allt sitt hjärta del i folkets lidanden under olyckans tider, — hon satte sig äfven in i alla politiska och fosterländska frågor, hon korresponderade därom med furs-tar och ministrar, och hon utöfvade det största inflytande på sin gemåls beslut. De tyska kvinnorna dyrka henne och synas dock tills nu ännu icke begripa, hvarföre hon egentligen var så beundransvärd: icke bara för allt hvad hon själf led — förföljelse, fattigdom, umbäranden, sjukdom — och icke endast för huru hon bar detta, utan ännu mera därför, att hon handlade och eggade män till att handla i en tid, då alla förtviflade.

Som sagdt, våra riksdagsmän insågo, att så godt som uteslutande de två ofvannämnda politiska grupperna skulle

begagna sig af den nya lagen. Och därför vände männen sig till kvinnorna i allmänhet och sade: Vi behöfva kvinnornas hjälp! Vi kunna ej längre umbära dem. Kom och tag med hjärta och hufvud del i vårt arbete och våra sträfvan den!" De tyska kvinnorna svarade på denna vädjan med stiftandet af kvinnoförbundet. För tjugo eller till och med för tio år sedan skulle de tyska männen ej ha talat så. Detta är ett utomordentligt stort framsteg. Ty de män, som i dag begära kvinnornas hjälp i arbetet för fosterlandet, måste också göra klart för sig, hvad denna önskan för med sig för framtiden: kvinnans praktiska medarbete i det politiska lifvet — hennes rösträtt.

Förbundets ledarinnor utgå från den åsikten, att det tjänar till intet att äga eller sträfva efter en rätt, om man icke förstår sig på att uppfylla de plikter, som den medför. Det behöfs i första hand, att den tyska kvinnan af de borgerliga partierna förbereder sig för sina nya plikter. Hitintills är det endast en mycket liten minoritet, som varit politiskt intresserad. Alla fosterländska och politiska frågor ingripa emellertid djupt i hela folkets lif; deras lösande angår kvinnorna lika mycket som männen. Och kvinnan, hvilken måste betala skatt likafullt som mannen, hvilken är i lika hög grad som han beroende af krig och fred (åtminstone lika mycket som en man, som icke gör värnplikt) — hon skulle icke bry sig om, icke ens vilja förstå, hvad som rör sig i den politiska världen? Älskar en sådan kvinna sitt folk och sitt land? Huru kunna kvinnorna sträfva efter den politiska rösträtten, så länge de tänka så?

Den uppgift förbundet har föresatt sig är nu att lära kvinnorna att förstå och verkligen intressera sig för sina samhälleliga plikter. "The primrose-league" är en förening af konservativa elementer; "Der deutsche Frauenbund" kan och vill icke vara det. Det stiftades på initiativtagande af medlemmar tillhörande tre olika politiska partier, och det kommer att förhålla sig neutralt i såväl politiskt som konfessionellt hänseende. "Förbundet vill förstärka det gemensamma band, som knyter samman, eller borde sammanknyta, rika och fattiga, lärda och obildade kvinnor, hustrur och konstnärinnor: fosterlandskärleken. Den tyska kvinnan, som vill sysselsätta sig med politik, måste från början ställa sig öfver partierna. Vi hafva nog af splittring. Det finns en lösen för alla: fosterlandet!" Så skrifer Agnes Harder, en bekant författarinna och en af förbundets stiftarinnor i en uppsats i "Die tägliche Rundschau". "Men," fortsätter hon, "ingen människa får vänta, att ett under sker och att ett palmträd utvecklar sig ur en dadelkärna och framalstrar frukt — som en indisk fakir kan trola fram det för våra ögon inom några minuter. Utvecklingen behöfver tid, möda och arbete. De som stiftade det tyska kvinnoförbundet vilja arbeta med tålmod — för sig själfva och för andra".

Hvar vecka föranstaltar förbundet ett föredrag i Berlin *) för sina medlemmar och äfven för utomstående. Föredrag hållas af riksdagsmän, professorer, "globe-trotters" och — last but not least — af damer. Där talas om riksfinsan-reformen, om de tyska kolonierna, den internationella kvinno-handeln, om kvinnoängelser och reformer af strafflagen,

*) Det finnes medlemmar och lokalföreningar också i andra städer.

såväl som öfver historiska ämnen. Den 26 april började en fjorton-dagars social utbildningskurs för damer — förbunden med fria diskussioner. Dylika kurser skola anordnas tid efter annan. Förbundet ämnar arbeta intensivt. Huru arbetet kommer att läggas och i hvilka riktningar det kommer att gå, får framtiden utvisa. "Det som är nödvändigt", skrives i förbundets meddelanden, "är en viss social plikt-känsla, som gör att vi för vår egen skull vilja medverka till förbättringen och höjandet af alla våra medkamraters läge. Endast därigenom kunna vi medverka till lösningen af den sociala konflikt, under hvars tryck hela det tyska folket lider". Dessa ord öppna stora uppgifter för det unga förbundets verksamhet.

Jag vet icke, om det finns ett förbund i Sverige, som har till uppgift att lära kvinnorna att fylla sina plikter mot sitt fosterland. Kanske behöfva de svenska kvinnorna icke lära detta, kanske äro de fullkomligt förberedda för att utöfva de politiska rättigheter, hvilka åtminstone alla Dagnys läsarinnor sträfva efter. Jag hoppas emellertid, att det i alla fall skall intressera dem att höra, att äfven de tyska kvinnorna börja tänka på sina plikter mot fosterlandet. Vid omnämmandet af den här så nödvändiga försoningen af de sociala motsatserna uppstod tanken inom mig: är den icke lika nödvändig i Sverige? Under strejktiden för två år sedan märkte äfven jag som främmande, (jag uppehöll mig i Sverige just vid den tiden) huru skarpa de sociala motsatserna voro. För Sverige och det svenska folkets skull, hvilka jag lärt mig älska, hoppas jag allvarligt, att de svenska kvinnorna må klart känna sin plikt att medarbeta till lösningen af de sociala konflikterna.

SOPHIE CHARLOTTE VON SELL.

Kvinnornas utställning i London.

I samband med den internationella rösträttskongressen har en kvinnlig slöjd- och handtverksutställning öppnats i London. Hvarje slag af kvinnoarbete är där representeradt, dyrbara dräkter, smakfullt pyntade dockor, broderier, läder- och guldsmedsarbeten, m. m. Bland de olika afdelningarna, femtio till antalet, kan särskildt nämnas trädgårds- och jordbruksutställningen, där smörtillverkning framställes; på den internationella afdelningen tilldrar sig de svenska bondsmyckena och nationaldräkterna i hög grad uppmärksamheten. I bokståndet, hvilket ordnats af de kvinnliga författarnas rösträttsliga, finnas arbeten af de förnämsta engelska skriftställare, försedda med deras egenhändiga namnteckningar.

Som en särskild sevärdhet märkes i ett hörn af utställningssalen tvänne fängelseceller. I den ena, hvilken är väl möblerad, sitter en elegant klädd man i en bekväm stol och läser en tidning. Skrifmaterial och böcker ligga till hands på bordet framför honom, och te med läckert tillbehör har nyss serverats. Det är en politisk fånge.

I cellen bredvid, hvilken är hälften så stor, sitter en suffragett, en kvinnlig politisk fånge, klädd i den grofva

fångdräkten och sysselsatt med att slå in försändelser — de bara väggarna och det kalla stengolfvet fullborda den starka kontrastverkan mellan de två arretanternas förhållanden. Som synes, försummas ej tillfället att slå ett slag för suffragetterna.

De nöjen utställningen bjuder på äro anordnade af aktrisernas rösträttsliga och äro särdeles omväxlande och underhållande. Mindre tillfällighetsstycken uppföras hvarje dag af de förnämsta aktörer och aktriser; ett vaxkabinett, ordnad af Miss Cicely Hamilton, den kända skådespelerkan och författarinnan, förekommer äfven; ett par dam-orkestrar samt en damkvartett bidraga till underhållningen.

Hela den välordnade utställningen, hvilken öppnades af Aldeburghs kvinnliga borgmästare Mrs Garret Anderson, vittnar om den högt uppdrifna kvinnliga yrkesskickligheten och konstförfarenheten,

”Många bäckar små göra en stor å”.

Ett gif akt till rösträttsföreningarna!

Ett år har gått, sedan Göteborgsföreningen lämnade ut sina första sparbössor med godt hopp om att icke så få slantar skulle skramlas ihop till rösträttsarbetet på detta af allehanda missionsföreningar så länge och med god framgång praktiserade sätt.

Hvarför skulle icke vår förening vara lika offervillig som missionsföreningarna, då vi äro vissa om att ha en stor mission att fylla! tänkte vår initiativtagarinna och flera med henne. Och så hade vi alla dagar läst om hvad våra engelska medsystrar göra för sin sak, med varmt hjärta och öppen pung, och därför var det inte utan, att en och annan af oss skämdes litet smått. Ty hvad göra väl vi, som hvarken skriftligen eller muntligen agitera för vår sak! Vi äro nöjda med att vara medlemmar, det är oftast allt. Och dock skulle vi kunna göra mycket utan något slags offentlighet om vi af en eller annan anledning draga oss för den, endast med att gifva vår skärf till arbetet. Pengar äro ju tidens lösen, de behövas till det mest ideella arbete och hade våra rösträttsföreningar god ekonomi, vore frågan säkert ett betydligt stycke längre på väg till målet.

Som sagdt, på detta tänkte vi härnere, när vi förra året togo våra sparbössor, anseeligt tilltagna i storlek med tanke på kopparslantarna. Ty det var på dem vi räknade — en silfverslant vid högtidliga tillfällen, såsom glädjande riksdagsmannaval och framgångar för kvinnorna, och en kopparslant i hvardagslag. De högtidliga tillfällena voro tyvärr ganska få, och därför kunde det inte bli så många hvita slantar, men det blef dess mera koppar.

När kassören nu för några dagar sedan tömde våra bössor, samlades det på hennes bord en hel koppargrufva med en och annan trefligare slant ibland, och när slantarne växlats ut, blef det ändå trefligare pengar af dem, riktigt stora sedlar, som aldrig vår kassa fått, om

inte bössornas 1-oringar, 2-oringar och 5-oringar funnits till.

Ja, vi voro mycket nöjda med idén, icke minst vi som haft bössorna att plocka i, och därför vore det glädjande, om flera föreningar kunde begagna sig af den än de som redan gjort det. Om föreningen är aldrig så liten, borde sparbössor kunna ge en relativt god inkomst enligt vår erfarenhet. Ty knappast någon behöfver af ekonomiska skäl draga sig för att ta en bössa. Om man lägger ner en 5-oring eller en 10-oring i veckan, blir det föga kännbart, äfven om ens inkomst är betydligt begränsad, men på året gör det medlemsafgiften flera gånger om. Kanske är man också i tillfälle att få hjälp med en och annan slant af vänner och bekanta, något som dock ej är att bygga på, ty våra kvinnliga vänner äro naturligtvis medlemmar af föreningen och ha egna bössor, och af våra manliga våga vi väl knappast begära mer än deras moraliska stöd åt saken.

För den som har råd att offra en sedel på en gång åt krigskassan, kan det synas öfverflödigt med dylikt plock i bössor, men som våra föreningar till stor del bestå af för en anspråkslös inkomst arbetande kvinnor, så tror jag, att omtalade sätt att lämna ett nödvändigt bidrag till agitationens mångahanda utgifter är ett af de bästa och säkert det enklaste.

Låtom oss komma ihåg att penningen regerar världen — icke minst dem som skola ge oss medborgarrätt — och låtom oss därför taga en sparbössa!

Fastän jag vill minnas, att saken en gång förut varit omtalad i Dagny, kanske det inte skadar att nämna att sparbössor, särskildt tillverkade för ändamålet, finnas att få till inköpspriset, 25 öre per styck (lås till bössorna à 1,75 per dussin) hos vår sekreterare, fröken Hildur Öijer (adr.: *endast* Göteborg).

MARIA KÄLLSTRÖM.

Annonsförmedlare,

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

DAGNYS EXPEDITION,

Mästersamuelsgatan 51, Stockholm.

Sprid Dagny!

Kamma Rahbek.

En kvinnoprofil.

“Est-ce qu'une vie de femme se raconte?
Elle se sent, elle apparaît, elle passe...”

Ingen samtida målare har förevigat *Kamma Rahbeks* drag. Den enda tillförlitliga bild af henne eftervärlden äger utgöres af en fint skuren silhuett, som är otillfredsställande, därför att den i mörker höljer just det vi framför allt önskat se i hennes ansikte — en sällsynt själs utstrålning. Ingen af hennes många litterära vänner har gifvit oss en fyllig karakteristik af henne. Man kan icke peka på ett positivt resultat af hennes lif. Hon var icke litterär i egentlig mening, utom såsom brefskrifverska. Hur har då hennes namn blifvit så odödligt i vårt grannland, att det där ännu lyser upp för det nu lefvande släktet? Och hvarför skall vid sidan af diktaren-publiscisten Knud Lyne Rahbeks namn äfven hans hustru Kammas för alltid vara införlifvadt med den epok af dansk litteraturhistoria, som faller inom öfvergångsåren mellan det 18:de och 19:de århundradet?

Var hon Danmarks *m:me de Sévigné* eller Danmarks Rahel? Intet af bägge och dock — något af dem båda.

Ett sådant lif som Kamma Rahbeks låter sig svårigen berättas. Det kan endast anas, kännas. Ty hon var en af de få benådade, hvilka i rikt mått besitta detta sällsynta något, som plägar nämnas själfullhet, och hvilka äga gåfvan att lägga poesins förtrollande gulddager öfver lifvet.

Sällan händer det att en svensk, som besöker Köpenhamn, förrirar sig så långt västerut som till Frederiksbergs Have, och ännu mindre känner han till Söndermarkens vackra skogspark. Helt få steg därifrån ligger ännu det i Danmarks litteratur historiskt vordna “Bakkehuset”, invid den allé, som numera bär namnet “Rahbeks allé”. I början af 1800-talet, genom dy och träsk, i ur och skur, har allt hvad den danska hufvudstaden då ägde af spirande eller blomstrande diktare och sköndar styrt sina steg genom denna samma allé till den diktarboning, där enligt en skämtsamt biljett från Oehlenschläger “Gratiernes och Musernes Yndling, vor Velynderinde og Veninde, Kamma, Rahbeks Qvinde” — förde spiran.

För några år sedan hade man här i de gamla rummen med stor pietet anordnat en Kamma Rahbek-utställning, som helt visst har varit af stort intresse för alla hennes beundrare*. Af den plats som en gång utgjorde ramen för denna liffulla kvinnas hvardagslif återstår dock numera endast själfva boningshuset. Och denna lågt belägna, en gång nog så ansefliga gulrappade tvåvåningsbyggnad med gammaldags spetsigt tegeltak ligger så väl omgärdad, att det har sin svårighet att taga den i ögonsikte. Midt på

* Se O. Borchsenius' uppsats “Bakkehuset” i Ord och Bild 1904.

gården står ett väldigt kastanjeträd, sannolikt af yngre datum, och uppåt väggarna klänga som fordom vinstockar, hvilka med sina drufklasar brukade kransa de nu här och hvar söndriga fönstren. Det mot staden vettande hörnfönstret med den då vida utsikten öfver fälten och den välskötta trädgården, från hvilket husets härskarinna så mången gång beundrade månskenet eller viftade farväl åt kära besökande, är det omöjligt att nu få en skynt af. Alldeles midtför reser sig nämligen den stora anstalten för “Aandssvage”, inom hvars strängt fridlysta område genom en besynnerlig ödets tillskyndan äfven det hus befinner sig, som på sin tid utgjorde den käraste fristad för “Danmarks andrigste Qvinde”. Ett ansenligt stycke längre ned i alléen — så långt har alltså den blomsterälskande fru Rahbeks trädgård sträckt sig — står nu en enkel minnesten med en medaljongbild af Rahbek och inskriptionen: “Her boede Knud Lyne Rahbek og hans elskelige Hustru”. På sidorna: “K. L. Rahbek 1830. K. M. Rahbek 1829”. Rundtomkring i de nybyggda stadskvarteren bära stenpalatsen sådana namn som “Kamma Rahbeks Minde”, “Kammahus”, “Bakkehus”. Det är allt som nu härute minner om Karen Margarethe, af hennes lilla syster på barnspråket öfversatt till Kamma, ett namn som hon fick behålla till sin död och utöfver denna. Icke

KAMMA RAHBEK.

långt härifrån finns på Frederiksbergs kyrkogård en murgrönskansad sten med en enkel grafskrift af Danmarks störste skald öfver makarna Rahbek samt Kammas älsklingsbroder, hvilken i lifvet städse delade deras hem:

“Med elskte Viv vor Digter hviler her;
De deelte troligt Livets Fryd og Kummer,
Og han som var dem bägge kjær
Og leved dem saa laenge nær
Nu deler med dem Gravens Slummer”.

Midtöfver på samma kyrkogård har Adam Oehlenschläger, som af Kamma skämtsamt nämdes “min svägers Alpha och Omega”, själf fått sitt sista hvilorum vid sidan af sin hustru, Kammas syster Christiane. Så har döden åter sammanfört de människor, som i lifvet hörde tillsammans i glad som mulen dag, om än någon gång skilda åt af öfvergående misstämning. I kyrkan där bredvid vigdes den 23-åriga Karen Margarethe Heger en augustidag 1798 i två eller tre vittnens närvaro, och en iskall januaridag 1829 lades hon här till hvila, enligt sin önskan följd af ungefär samma fåtal af sina närmaste. Så stilla och omärkligt slocknade hennes lifsgnista efter en längre tids aftynande, att hennes make, “den hoppfulle”, tillbragte fyra timmar vid hennes dödsbädd i väntan på hennes återuppvaknande. “Det var förgäfvets”, utbrister

han med smärta, "det är jag som har vaknat upp ur en 30-årig lycklig dröm". Från detta plågsamma uppvaknande förlöstes han dock redan påföljande år, då han bäddades till hvila vid hennes sida.

Mänskligt att döma hade dessa två utgjort det mest omaka par. Rahbek var icke blott ansenligt mycket äldre än sin hustru och till det yttre föga tilldragande, han var äfven i flera fall hennes fullständiga motsatts. Kamma, som älskade ensamheten, kunde långa tider icke förmås att förflytta sig utom sin trädgård, där hon, "blommornas vän", arbetade i sitt anletes svett, och det var henne mycket emot att då och då för Rahbeks skull besöka teatern, "Gjøgleriet" i det "bitterlige Kiøbenhavn". Rahbek, hvilkens ställning som lärare och föreläsare i estetik, teaterledare och tidningsredaktör nödvändiggjorde dagliga besök staden, hade en så stor förkärlek för sällskapslivet, att det hos honom på

äldre dagar urartade till ett nästan sjukligt behof. Han kunde om söndagsmornar ses med tuben i hand för att speja efter eventuella gäster i allén, och kunde han utan sådana icke få tiden att gå, ställde han tjufpojksaktigt fram klockan en eller annan timme.

Kamma, som icke för intet kallats "gracernas älskling" och till hela sin person var ytterst prydlig, älskade ordning och har utan tvifvel haft svårt att vänja sig vid sin i otroligt hög grad ovärdade make. Dock för en sådan natur som Kamma har detta varit oväsentligheter, som hon med sitt medfödda sinne för det komiska lätt har satt sig öfver. "Jag, som finner löje öfverallt och kan le åt hela världen och mig själf med, borde visserligen ha haft Aristofanes till min onkel", skriver hon på tal om sin "uhyre Receptivitet" för det löjliga.

Och för dem som vilja låta påskina, att hon aldrig var lycklig i sitt äktenskap, förtjänar följande uttalande anföras ur ett bref från 1813 till den vän* man velat utpeka som hennes verkliga förälskelse: "Mitt Liv har en *helligere*, bedre, varigere Næring — — — nemlig den Kjærlighed der udgaar af mit eget Hjerte og som omfatter alt hvad der er mig helligt og dyrebart. Jeg vilde ønske jeg ret kunde skildre Dem alt hvad Rahbek og jeg ere for hinanden med al vor *Forskjællighed*; thi dette forekommer mig som et skjønt Beviis paa hvad Magt Kjær-

ligheden, fordi den er af Gud, har, og hvorledes den kan *forene* hvad der ellers vilde være *vidt adskilt* fra hinanden" — — —

Då äktenskapet var barnlöst och Rahbek ofta i sällskap med en eller annan vän först sent om aftonen kom hem från sin stadstur, hade "Bakkefrun" hela förmiddagen till sitt förfogande. Men hon hade aldrig ledsamt. Af fadern, assessor Heger, som var ett slags tusenkonstnär, hade hon ärfvt stor behändighet i alla slags praktiska arbeten. När hon icke arbetade "som en häst" i sin mönsterträdgård eller som sin mans renskrifverska eller "stak op over begge øren i lutter Oehlschlägeriana", kunde det hända att man fann henne i full färd med det på den tiden moderna askmakeriet. Alltid hade hon beställningar eller ville hon på födelsedagen lyckliggöra någon af vännerna med sina sirligt klistrade eller fint målade små papp-

askar med eller utan deviser. Dess emellan ägnade hon sig åt studier och läsning eller stickade hon ullstrumpor till sin man, läsande Xenofons *Memorabilia*. Hon var ett verkligt språkgeni. Utom tyska, franska och engelska, som hon fullständigt behärskade, läste hon obehindradt spanska, portugisiska, italienska och grekiska. Men då en vän sänder henne en svensk bok, blir

hon en smula häpen. "Skal jeg nødvendigvis ogsaa forstaa Svensk? Er det Dem ikke nok, at jeg hjælper mig frem med et halvt Dusin andre Tungemaal?" utbrister hon i komisk förtviflan. Men det visar sig, att hon förstår svenska också mycket bra, och hon tilltalas af Atterboms dikter. Hvad hennes eget modersmål angår, så förråder hon sig i sina bref som den mest betydande stilist.

En sådan man som den uppburne predikanten, sedermera biskopen, J. P. Mynster, hennes mångåriga vän och korrespondent, kallar henne "en hurtig Pen" och kan icke nog förundra sig öfver den lätthet hon har att berätta. "Jeg studerer mangan Gang", skriver han till henne, "Periode-Bygningen og den heele flydende Stii, fordi jeg meget gjerne vilde lære dens Grace, hvilken jeg ganske mangler" — — —

Då man vet hur dessa hennes bref kommo till, skrifna ofta midt under ett säkert ingalunda betydelselöst samtal med en eller två besökande vänner eller med många afbrott för husliga bestyr, alltid med piskan på ryggen i "nogle styrtende Ord", därför att den trogna Stina, post-

"Bakkehusets" nuvarande fasad med Kammars hörnfönster.

* G. Brandes om brevväxlingen med Chr. Molbech.

budet, redan står väntande vid dörren med sin korg, kan man icke annat än till fulla instämma i hans beundran. Anspråkslösa Kamma, hon som så ofta uttryckligen förklarade, att hon endast skref af nödvändighet för nöjet att få mottaga svar, om hon kunde ana, att dessa af henne själf så ringaktade fruntimmersbref, samlade och utgifna i tryck, nu hamnat i hennes födelsestads stora, i mer än en mening kungliga bibliotek, skulle hon vända sig i sin graf!

Till Mynster skrifer hon en gång just i detta ämne, att hon finner det ganska begripligt, när han skrifer till en dam, om han kan råka säga, att det blott är fruntimmer som duga till att skriva brev, men hon kan alls icke vara ense med honom däri. Hon vet för sin del endast en dam bland alla sina bekanta som har begrepp om hur ett brev skall vara; annars, säger hon, på sin oöfversättliga drastiska danska — "er der gierne i deres (vores) Breve, naar det ikke er noget reent Pölsesnak, saa megen Affektation, Forføngelighed og jeg veed ej alt, som dog er langt fælere end den Visdom der undertiden kan være for meget af i Mændenes".

Och en annan gång: — "mine Breve ere kun indrettede at læses een Gang og derefter tilintetgiøres, og skulde der undertiden findes et eller andet i dem der fortjente at bevares, saa er der et Sted hvor man godt kan bevare slikt uden at i sin Pult behöve at have et Archiv af Dumheder och Flauheder".

Eftersom bådadera voro bannlysta ur hennes bref, där hennes djupa allvar och skälmska munterhet flyta lätt och behagligt samman, låta de sig ännu läsas med nöje, och man kan icke vara nog tacksam för att de icke alla tillintetgjorts. Ty att det varit fallet med en stor del af dem framgår af Mynsters yttrande — "mangen Gang naar hun skrev sig heftig, kom det til et alvarligt Bombardement, til Ytringer som ikke bör opbevares" — — —

Mer än en gång mottog den till kroppen bräckliga, till själen så liffulla Bakke-frun från denne sin utkorade själasörjare, hvilken hon "upptäckt" långt innan någon annan och hvilken hon ägnade den hängifnaste beundran och kärlek, stränga tillrättavisningar. Hon försäkrar honom med tårar af tacksamhet, att just dessa bref äro henne särskildt dyrbara och att hon läser dem gång på gång.

"Jeg er uagtet mit heftige Temperament ikke noget flygtigt Menneske," kan hon i ödmjuk själfkänedom säga. Och detta spåras mer än väl i de bref, där nu sedan hon själf är död och borta och de tungor tystnat, som så lifligt sjöngo hennes lof, något af hennes ande ännu lefver kvar.

"Mit Hjerte er min Rigdom — — — af dette kan jeg altid give og beholder dog nok tilbage, der er altid Varme nok til at omfatte alt Godt med, og det var vist heller intet godt Tegn om det var anderledes beskaffent der. I sit Hjerte bærer dog Mennesket sin Gud — eller hvor ellers? — altsaa maa der være en uudtømmelig Kilde af Kjærlighed og derfor er det ogsaa vi skulde bevare Hjertet fremfor Alt hvad der bör bevares, thi bliver det tomt og koldt der, saa er det ude med os, og vi leve uden Glæde og Gavn for os selv og Andre" — — —

Flerfaldiga gånger återkommer hon till denna tanke och gläder sig öfver att hennes hjärta aldrig är tomt och kallt, ty då det är alltför kallt i världen, är det vår plikt att inbördes uppvärma hvarandra, och detta, menar hon, kunde vi också, om vi blott allvarligt ville. Det är hennes fasta öfvertygelse att ingen *redlig* föresats blir alldeles utan frukt och att vi *alltid* närma oss målet, om än i en så omärklig grad att vi icke varseblifva det, förutsatt att vi städse och allvarligt *vilja* närma oss det.

Att hon för sin egen del icke alltid har denna ljusa syn på lifvet, att hon har sina stunder af trötthet, då hon trängtar efter ensamhet och då hon klagat öfver "all den Commerz" (af besökande) där ofta är i hennes rum — hennes "kapell", som hon plägar kalla det — hvilket mången gång "vel meget ligner Noahs ark", därom vittnar följande för hennes karakteristik så belysande ord af Mynster:

"De skal riktignok have Ensomhed, som De saa vel forstaar at nyde og at bruge, men Konversationen med mange og mangeslags Mennesker regner jeg blandt Deres *Embedspligter*. Thi De er ikke som De er, for at De skulde sættes under en Skjæppe, men da man dog ikke kan faa Dem udaf Huset og sætte dem som en Stad paa et Bjerg, der ikke kan skjules, saa maa man i det minste i *Huset* sætte Dem paa en Lystestage, og da er det godt, naar der af og til er mange i Huset som De kan lyse for . . . Jeg forsikrer Dem at jeg mener det alvorligere end De vel troer. En af Deres Bestemmelser i Verden er just at *tale med Folk*, hvorved De gjør dem ikke blot Glæde men Gavn. Dersom De uagtet al Deres Ydmyghed vilde erkjende noget af den Sandhed som ligger heri, saa vilde De ogsaa derved kunne trøste Dem naar De undertiden klager over at De ikke lever andre til Gavn og Glæde . . ."

Uppslupnare än hon kan likväl ingen ha varit, när hon i sin ungdom munhöggs med den unge Oehlschläger under den tid, då han i Bakkehuset giljade till hennes syster. Då gick ingen fri för deras bevingade kvickheter och länge efteråt erinrar Oehlschläger henne om denna glada tid. Men Kammas goda hjärta borgar för att ysterheten hos henne aldrig urartade till elakhet, och därtill hade hon "bland andra fullkomligheter", som Mynster beundrade, också den, att hon alltid så väl visste "Tid og Sted" att tala eller tigen, och aldrig heller har han "over hendes saa inderlige og fyrige Væsen seet den mindste Skygge af Affektation."

Hvad under om detta "fyrige Væsen" hade en sådan dragningskraft, att män som P. A. Heiberg, H. Steffens, Grundtvig, Ingemann, Christian Molbech, bröderna Ørsted gärna och ofta infunno sig vid fru Rahbeks prydligt dukade tebord, hvarvid hon från sin hörnssoffa dels åhörde, dels eggade deras konversation. "Den Kunst at samtale" — säger Brandes — "bestaar af to: Kunsten at kunne tale og Kunsten at kunne tie og höre. Kamma Rahbek forstod begge Dele."

Den ende som möjligen ibland tog hennes lustiga infall illa upp var Oehlschläger, som hade litet svårt att smälta, att hon vid hans uppläsningar oföränderligt brukade vända hans patos i löje. Dock täflade han med de öfriga att uppvakta henne med vackra små festkväden. Se här

ett som hon mottog på sin näst sista födelsedag, den 19 oktober 1827:

“Steds smile dig Skiæbnen blid!
Bliv længe blandt os her neden.
En Engel bevare din Tid,
Du Hierte for Evigheden!”

Till Bakkehuset kom bl. a. ynglingen H. C. Andersen, och till dennes oförglömligaste minnen hör den dag, då han af husets fru för första gången nämndes med namnet diktare. Det ordet träffade honom som en blix, och från den stunden visste och kände han, att han var det. Som gosse tillbragte äfven J. L. Heiberg två år af sitt lif i Kammas moderliga vård. Och, om han än lönade henne med otack genom att en vacker dag rymma ifrån henne, så bevarade hon dock städse en plats åt honom i sitt hjärta. Det är ur korrespondensen med honom G. Brandes tar fram ett af hennes bref som prof på hennes brefstils verkliga mästerskap. Äfven fru Gyllembourg, Heibergs moder, var en gärna sedd gäst på Bakkehuset, om hvilket hon i en af sina noveller säger, att det var — “et Sted som i Himmerig, hvor Rang og Rigdom intet gjælde”. Detta hem som icke var någon litterär salong i egentlig mening, har dock, som Brandes betonar, haft en oskattbar betydelse såsom den enda litterära samlingspunkt Danmark kan uppvisa.

(Forts. i nästa nummer.)

SIGRID PLATEN.

Litteratur.

Elsbeth Funch: Korta bref från en lång resa. Wahlström & Widstrand. Stockholm 1909.

En hel kvartvolym reseskildringar på 366 sidor och ändå förefalla dessa “korta bref” på intet sätt långrandiga. Författarinnan tar genast ifrån början genom sin raska skildringskonst läsarens intresse fångat, och man följer henne med nöje på resan rundt jorden, där man själf sitter i sitt eget lugna rum och sin egen bekväma stol med en känsla af ro och trefnad, hvilken på ett märkbart sätt stegras i samma mån som resans äfventyrligheter träda fram. Ty icke ens de komfortabelt inredda oceanångarna, lyxtågen, hela den utan tvifvet mycket dyrköpta förstaklasspassagerare-existensen jorden rundt förmå att bannlysa de vanliga reseäfventyren — storm, tjocka, oförmodade och “omskakande” tågstopningar, m. m. Därtill kommer dessutom de mindre vanliga äfventyrligheter, som resenärerna upplefva bland indianer och guldgräfvare i Amerikas “Wild West”, bland de små snedögda gulingarne i “Midtens Rikes” myllrande miljonstäder, där hatet mot främlingen-inkräktaren endast tyglas, så länge fruktan för honom har öfverhanden, i Indiens underland, där den brännande sydost-monsunen jagar européen på flykten, där den giftiga cobran, den smygande schakalen, de surrande och stingande moskitos just icke öka behaget af tillvaron, andra mer eller mindre egendomliga erfarenheter att förtiga.

Författarinnan visar sig besitta de för en “globetrotter” ovärderliga egenskaperna: en vaken observations-

förmåga, sinne för folks och länders egendomligheter samt ett oförtröttadt turistintresse. Härmed har hon kommit till att kunna gifva liffulla, ofta förträffligt karakteriserande skildringar af de trakter hon besökt under sin långa resa. Med en viss korthuggen humor förstår hon ofta att med några ord få fram en träffande bild och gripa det väsentliga i en situation. Hon förfaller icke till långa beskrifningar, hennes färd är ingen dålig teaterpjäs, där handlingen långa stunder “står stilla”, i raskt tempo aflöser sig scen efter scen, och i de olika akterna passera de fem världsdelarna förbi.

Bokens talrika illustrationer bidraga till det levande intryck man får af fru Elsbeth Funchs resa kring jorden. Kameran har varit i liflig verksamhet, och mer än en gång har resultatet varit enastående. Det är icke hvarjom och enom beskärmt att med sitt porträttgalleri införlifva “Regn i ansiktet”, “Fredsmäklaren” och “Vilda jägaren”, allt indianer i högtidsdräkt. “Väfvande indian” är också en nog så unik bild — en indian i paradisdräkt framför en väfstol. Med “diner à la carte” förbinder man i allmänhet icke föreställningen om en björn, som bjudes något ätbart af två män i en sorts dogcart, och en elefant arbetande i en brädgård hör ju icke heller till hvardagligheterna. Den lilla tamilflickan i “nationaldräkt” är förtjusande med sina stora mörka ögon, “nationaldräkten” är ett silfverhjärta, som hänger i ett band kring midjan. “Hungersnödens offer” hör till de afskräckande bilderna — en samling levande skelett med några trasor kring höfterna — svältande hinduer i Englands indiska rike.

En af de bästa sidorna i boken är skildringen af en karavandag i Khaiber-passet, stråkvägen från Vesterlandet till Indien. Ett citat därur för att angifva författarinnans raska sätt att skriva: “Karavanserierna voro fulla af folk, som skulle upp genom passet nästa dag. Där lastades kameler, åsnor, kor och — kvinnor med andra handelsvaror. . . Midt bland hundratals olika asiatraser syntes skottiska “highlanders” med bara knän och sin clans rutiga pläder, och engelska rödrockar vandrade arm i arm med snedögde gorkhas och ståtliga sikher.” Taflan är ju väl målad med några raska drag. I bakgrunden lura afriderna i sina i klippan insprängda byar, oåtkomliga för hvarje anfall, men deras egna kulor förfela sällan sitt mål, och de hata engelsmännen. Afriderna i Khaiberpasset kunna en dag komma det stora engelska väldet att skälfa i fogarna. Författarinnan profeterar helt hastigt en bit eventuell världshistoria.

Med dylika snabba, aktuella funderingar ökar författarinnan ofta intresset af reseskildringen. I ett som allt förstår hon att taga läsaren med, och det är ett verkligt nöje att läsa hennes bok.

E. K—n.

Notiser.

Till pensionering af lärarinnor. K. M:t har medgifvit, att till pensionering af lärarinnor vid högre flick- och samskolor må för år 1909 till svenska lärarinnors pensionsförening utgå ett belopp af 29,520 kr.

Stipendier vid högre lärarinneseminariet. K. M:t har anvisat ett belopp af 500 kr. till stipendier åt elever vid högre lärarinneseminariet i Stockholm att vid slutet af läsåret 1908—1909 användas till uppmuntran och understöd åt elever vid seminariet.

Kvinnan vid statsbanorna. Vid statens järnvägar äro för närvarande 183 kvinnor anställda i ordinarie tjänst. Kontrollkontoret sysselsätter det största antalet, eller 88. Dessutom äro såväl inom styrelsen som vid distrikten anställda många kvinnor, dels såsom extra skrifbiträden och dels såsom extra kontorsbiträden.

Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor. Till komplettering af en ofullständig och därigenom möjligen vilseledande notis meddelas, att ansökningstiden till den nya kurs, som börjar den 1 okt. innevarande år, utgår den 31 maj. Till denna kurs mottagas *dels* 10 elever (två-årig kurs), för hvilka såsom inträdesfordran gäller högre flickskolebildning eller motsvarande kunskaper eller att sökande genomgått folkhögskolekurs, *dels ock* 10 elever (ett-årig kurs), som förut genomgått fullständig minst ett-årig skolkökslärarinnekurs.

Tyska skolbarn och svenska folklekar. På Treubners förlag i Berlin har 1907 och 1908 utkommit en samling danslekar, af hvilken hälften äro de bekanta Nääslekarna i tysk översättning af fröken Gertrud Meyer, som under flera somrar genomgått slöjd- och lekurser vid Nääs. I dagarna har från samma förlag utkommit ett nytt häfte, "Tanzspiele und Singtänze", af samma öfversättarinna, där dock blott ett mindre antal svenska lekar äro representerade.

Det är på grundval af dessa båda arbeten som den 2 juni på ängen Schönholz invid Berlin anordnas folklekar, hvari 1,020 barn från 20 arbetsstugor delta och hvilka ledas af ofvannämnda fröken Meyer. Det är egentligen vid en vårfest som lekarna skola utföras, och då arbetsstugornas nya förening behöfver slå ett slag för sin egen existens, är det antagligt, att den med sin "jättelek" också gör det för de svenska folkdanserna.

Holmbloms Kappaffär, Norrmalmstorg, Stockholm, annonserar i vår tidning sitt välförsedda lager af promenadräkter och kappor. Som denna firma gjort sig känd för sina präktiga och moderna varor, kunna vi utan tvekan rekommendera den åt våra läsarinna. Se annonsen å första sidan.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte hölls den 22 maj å Förbundets byrå i Stockholm. Efter korta redogörelser för Förbundets och kretsarnas verksamhet under det gångna året framlades för mötet ett stadgeändringsförslag, gående ut på en omorganisering af kretsarnas ställning till Förbundet. Förslaget antogs enhälligt. Därefter förrättades styrelseval, hvarvid de sex medlemmar, hvilka voro i tur att afgå, återvaldes, med undantag af fru T. Gylden, som anmält sitt utträde ur styrelsen. I hennes ställe ingick dr Lydia Wahlström som ordinarie medlem. Som suppleanter efter dr Wahlström liksom efter fru J. Jolin och fröken S. Björklund, hvilka undanbedt sig återval, invaldes fröknarna Kerstin Wall, Elin Rheborg och dr Alfhild Tamm. Revisorer och revisorssuppleanter omvaldes.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Malmö—Lund med omnejd sammanträdde den 18 dennes i Malmö, under ordförandeskap af teckningslärarinnan *Anna Nilsson*. Sam-

manträdet hade delvis karaktär af samkväm med musikafdelning, servering af kaffe m. m., hvarjämte fröken *Märta af Ekenstam* utställde sina i koppar handdrifna ståtliga arbeten, afsedda för blifvande utställning i Stockholm.

Under förhandlingarna lämnades en redogörelse för resultatet af i Malmöhus län anordnad insamling till

F. B. F:s stipendieinstitution.

De på olika ställen i länet vidtagna åtgärderna i anförda syfte hafva inbragt följande nettobelopp:

Malmö, s. k. amerikanskt lotteri	kr. 7,234: 91
Lund, soaréer.....	" 1,233: 04
Helsingborg, s. k. amerikanskt lotteri	" 3,000: 00
Landskrona, fest	" 807: 06
Räntor	" 78: 36

S:a Kr. 12,353: 37

Å listor hade insamlats: i Lund kr. 365: 19; i Landskrona kr. 179; i Ystad kr. 460; i Svalöf kr. 54; i Limhamn kr. 30; i Eslöf kr. 64; från en konsert i Hör kr. 50: 31; från öfriga landsbygden kr. 307: 50. Hela influtna beloppet utgöres af kr. 13,863: 37.

Fru Anna Lewenhagen lämnade i egenskap af kretsens representant ett med stort intresse åhördt referat af F. B. F:s allmänna kretsmöte i Linköping och besöket på Rimforsa samt redogjorde för representanternas från Malmö—Lund uttalanden rörande af Malmö—Lundskretsens styrelse framställt önskemål, att en del punkter i Förbundets såväl program som stadgar blefve föremål för pröfning och klagörande.

En redogörelse för i förening med F. K. P. R. i Malmö och Lund anordnade

Kurser i samhällslära

visade, att dessa gifvit en behållning af något öfver 1,000 kr. till delning mellan föreningarna. Om fortsatt samarbete skall komma till stånd kommer sedermera att beslutas.

Rogberga F. K. P. R. För att insamla medel till en kurs i samhällslära anordnade medlemmarna af Rogberga F. K. P. R. en trädgårdsfest å Tormenäs söndagen den 16 maj. Festen, som gynnades af vackert väder, besöktes af omkring 1,200 personer och lämnade en bruttoinkomst af omkring 875 kr.

Programmet inleddes af sång och musik samt festtal af öfverlärare Dalin. Därefter samlades man i glad och festlig stämning kring kaffeborden, konditoristånden och öfriga vackert dekorerade stånd, där gissningstäflan, vinstutdelning efter den proportionella valmetöden, postkontor m. m. bidrogo att höja den trefliga, glada stämningen.

Särskildt intresse tilldrog sig en serie levande bilder föreställande porträtt af inom historien bemärkta kvinnor såsom Heliga Birgitta, Kristina Gyllenstierna, Drottning Kristina, Anna Maria Lenngren, Fredrika Bremer m. fl., alla i vackra, stiltrogna dräkter. Verser till hvarje porträtt upplästes på ett mästertligt sätt af fröken Gerda Planting-Gyllenbåga.

Vidare förevisades en dockteater, där till och med en af de mekaniska dockorna var så väl konstruerad, att hon kunde uttala sin önskan om rösträtt till stor munterhet för publiken.

Den animerade och inkomstbringande festen afslutades vid 9-tiden på aftonen.

Genom platstidningarna framfördes därefter ett tack till alla dem, som genom öspardt nit arbetat för den goda sakens skull, samt till värdfolket på Tormenäs, som godhetsfullt upplåtit sin härliga trädgård och park till festen.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Kvinnlig

Sjukgymnast.

Centralist, som under vintern arbetar i Schweiz, söker under juli o. augusti månad plats i familj på landet. Svar till "Eske" denna tidnings kontor.

Ung lärarinna önskar under sommaren plats i familj att undervisa i vanliga skolämnen eller hjälpa till med hushållsgöromål och sömnad. Är även villig medfölja äldre dam till badort. Svar till "Hjälpredda", Dagnys exp. Sthlm.

Flicka med vacker handstil och någon kontorsvana söker anställning. Innehar plats men önskar ombyte. Svar till "Margit", Dagnys exp. Sthlm.

Plats som guvernant önskas till hösten af ung flicka, som genomgått åttaklassigt läroverk med goda betyg och en tid vistats i Tyskland dels i privat familj, dels på resor.

Svar till "Skånska", Brönnestad (poste restante), Kristianstads län, Skåne.

Läkaredotter, tysktalande och resvan, önskar mot fria resor och fritt vivre som tolk och sällskap medfölja ensam dam eller familj utomlands. Svar till "K.S.V." Lund p. r.

Ung bildad och barnkär flicka önskar plats i bättre familj som hjälp och sällskap för barnen. Har förut innehaft dylik plats. Fina rekommendationer. Svar emotes iacksamt under adress "Juni" poste restante, Jönköping.

Lärarinna

Ung flicka, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar till hösten plats som lärarinna i familj. Svar, märkt: "Skånska", Landskrona p. r.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrifvelsen i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.)	6: —
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga	—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland.....	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ...	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
" 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05
Minneslista	—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	(—: 75) —: 60
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 10
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraf	—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från F. K. P. Rs i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

LEDIGA PLATSER.

Kvinnliga gymnastiklärarebefattningen

vid Varbergs elementarläroverk för flickor förklaras härmed till ansökan ledig.

Kompetensvillkor: aflagd gymnastikdirektörsexamen vid Kungl. Gymnastiska Centralinstitutet.

Tjänstgöringsskyldigheten omfattar minst 7 lektioner per vecka, däraf 1 timme hälsolära.

Lönevillkor: 500 kr. (Upplysningsvis meddelas, att ingen sjukgymnast finnes på platsen.)

Vederbörliga ansökningshandlingar, ställda till Styrelsen, torde före d. 20 nästkommande Juni insändas till dess ordförande, komminister Nils Kull, Varberg.

STYRELSEN.

Flicka kunnig i bokföring, tysk och engelsk korrespondens samt stenografi erhåller genast fast plats. Svar till "Genast" under adress S. Gumælii annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Bildad, enkel, fullt frisk flicka,

villig att jämte jungfru sköta hemmets sysslor (5 pers. hushåll) erhåller plats i god familj i norrländsk småstad. Den som är kompetent hjälpa barnen i läxläsning och undervisa dem i pianospelning har företräde. Svar jämte betyg, referenser och fotografi samt innehållande uppgift å lönespråk till "Doktor N." under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm. f. v. b.

Studentska.

Elevplats finnes å apoteket Gripen, Sundsvall. Lön 1,000 kr. jämte fri bostad.

Deposition & Sparkassa

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Till nytta?

Ikke på grund af någon giftverkan, utan **endast och uteslutande på grund af de välgörande och gynnsamma verkningar**, som det visat sig medföra såsom behandlingsmedel mot värk, hosta, yttre skador m. m., användes och rekommenderas Salubrin. Alltjämt vinner det därför större användning, eftersom alla, hvilka lärt känna det, **rekommendera det för sina vänner.**

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos **Geijer & Co, Stockholm.**

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Lärrinnekurs i matlagning och handarbete (fullständig lärrinnekurs i huslig ekonomi) börjar den 1 sept. Anmälan till inträde göres före den 1 juli.

Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad och hälsolära och närmast afsedd för flickor med högre skolbildning börjar den 1 sept. Anmälan före den 1 aug.

Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, klädsömnad och barnavård börjar den 21 aug. Anmälan före den 1 aug.

Praktisk yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor börjar den 21 aug. Anmälan före den 1 aug.

Ansökan till de **Lärrinnekurser** (endast för skolkök), som börja i jan. 1910, insändas före den 1 nov.

Tryckt program gratis och franko på begäran.

Inspektör: Professor O. Hammarsten.

Föreståndarinna: Fröken Ida Norrby.

Privata Lärrinneseminarium Stockholm, Riddaregatan 23,

utbildar Lärrinnor för hem samt för flickskolans lägre och mellersta klasser. Obligatorisk två-årig kurs. Valfri tredje årskurs för fackstudier. Muntliga och skriftliga upplysningar lämnas af läroverkets föreståndarinna, fröken **Sofi Anderson.** Mottagn. Onsd. och Lörd. kl. 1-2. Adress Riddaregatan 23. Ansökningar till seminariet böra vara inlämnade före den 12 juni.

STYRELSEN.

Högre Lärrinneseminarium

vid Stiftelsen Kjellbergiska
Flickskolan i Göteborg.

Inträdesfordringar: till **Afdelning I** åtta-
klassig flickskolas kunskapsmått; till **Afdelning III**
studentexamen eller motsvarande. Upplysningar och
prospekt genom föreståndarinnan, adr. Södra Vägen 23, Göteborg.
(Nord. A.-B. 40516) **STYRELSEN.**

Hemskolan Benninge Strängnäs.

Undervisning i allt till ett hems
vård nödvändigt. 5 mån. kurs.
Härligt läge. 3:dje kursen 20 Juli
—20 Dec. 1909.

Vidare upplysningar, prospekt och
referenser lämnas af

Fröken Eva Sack,
adress som ofvan.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan

Hudiksvall.
Husmoderskurs. Skolköklärrinnekurs.
Slöjdlärrinnekurs. Hemslöjds-
och Växtfärgningskurs.

Barnavårdsskolan, GrefTUREGATAN 44.

Extra elever mottagas under som-
marferierna.

Bomullsklädnings i afpassade
bitar, 8 mtr. äkta färg, vackra ran-
diga eller rutiga mönster, erhålles
till 2,85 st., d:o bättre kvalite, extra
fina mönster till 3,20 st. Otto Os-
karson, Gamla Kungsholmsbrog. 23
A, Stockholm.

SIGRID WÅGMAN FOTOGRAFIELIER 3 UPPLANDSGATAN 3 (invid Norra Bantorget)

Grupper i det fria. Förstoringar utföras.

Förstklassigt arbete! Amatörer undervisas!

Pris fr. **Kr. 6** pr. duss.

A. T. 83 03. Obs. **Hiss I.**

Hygieniska Skodon

tillverkas för Herrar, Damer o. Barn.

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

P. Gust. Pettersson.

52 Drottninggatan 52.

Vårda hyn!

med hygieniskt Crème "Amoureuse". Enda medel att få hvit, fraiche och elastisk hud. Borttager på kort tid närsrodnad, finnar, fräcknar, reformar, pormaskar, solbränna, rynkor, den rödaste hud blir hvit, och innehåller densamma inga för huden skadliga beståndsdelar.

Tillhandahålles för 3 o. 5 kr. pr burk hos sjukgymnast Anna Willmark, Brahegatan 3, Allm. Tel. 213 23. Riks 123 10. Till landsorten mot postförskott.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**
54 Drottninggatan.

KONFIRMATIONSMINNE

Sveriges konfirmander tillägnadt med ny omslagsteckning af **A. Frijs.** Nionde årgången, 36 sidor stort, rikt illustrerad och kostar i enstaka ex. 15 öre. Tagas 25 exemplar på en gång är priset 10 öre samt hvart 11:e ex. **gratis.**

SOMMARLOF,

Illustrerad sommartidning för barn med för året nytt omslag af **Elsa Hammar.**

Priset är **12 öre** för enstaka ex. Vid rekvisition af minst 20 ex. lämnas tidningen för **10 öre** samt hvart 11:e ex. **gratis.** Tagas 100 ex. och därutöver på en gång, nedsättes priset till **8 öre** per ex., men då lämnas inga friexemplar.

SVENSK SÖNDAGSSKOLSÅNGBOK

till bruk för skolor och vid barn gudstjänster. Innehållande 350 sånger. Pris 1 kr.

Psalmer, lofsånger och andliga visor. Kol. 3:16. Pris 1 kr. Satta i musik af **K. J. Ekman.**

I FÄNGELSE. Maningsord af **H. Heurlin.** Pris 15 öre.

A.-B. Evang. Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Exp., Sthlm. 3.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. 1/2, 10-4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kvinnliga yrkesidkare i Göteborg. I. Elisabeth Bastholm.

Af **Maria Holmström.**

Hur aktas den högre kvinnobildningen i vårt land? Af **T. K.**

Skolfrågornas slutliga afgörande inför riksdagen.

Det tyska kvinnoförbundet. Af **Sophie Charlotte von Sell.**

Kvinnornas utställning i London.

Många bäckar små göra en stor å. Af **Maria Källström.**

Kamma Rahbek. En kvinnoprofil. Af **Sigrid Platen.**

Elsbeth Funch: Korta brev från en lång resa. Rec. af **E. K-n.**

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**